

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

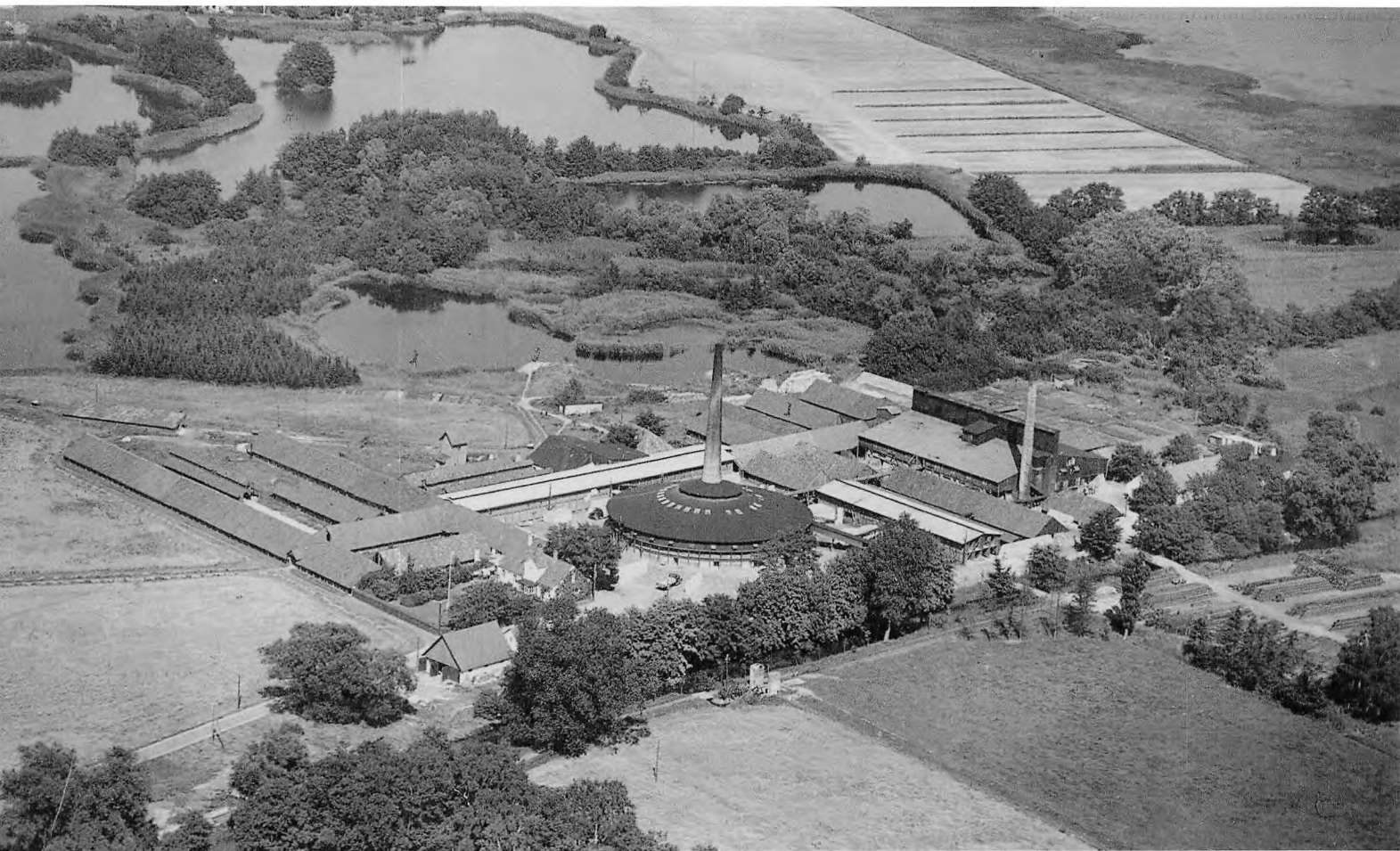
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

RINGOVNEN

RINGOVNEN

ved Nive Å

INDHOLD

3. Forord
5. Teglværkerne Ved Nive Å
8. Hoffmanns Berømte Ringovn
10. Fredningen
12. Sådan fungerer en ringovn
14. Teglværkslandet

Forsidebillede: Luftfoto af Nivaagaard Teglværk, 1938

Udgiver 2016 af den selvejende institution Nivaagaard Teglværks Ringovn - Ilsted Tryk ApS - ISBN 978-87-994302-3-9

FORORD

Fredensborg Kommune er en naturskøn og oplevelsesrig kommune midt mellem Øresund og Esrum Sø. Kommunen har fire næsten lige store bysamfund og et idyllisk landområde. Hvert sted har sin egen charme og sin egen identitet.

Nivå er kendetegnet ved at være en smuk naturby for den aktive familie, og er samtidig kendetegnet ved en industrihistorie som teglværksby.

Fra 1701 har der været teglværksdrift i Nivå. Men særligt fra midten af 1800-tallet og langt op i det 20. århundrede var hele egnen stort set udlagt som teglværksindustrielt område og landbrug. Alene i Nivå strandenge var der tre store teglværker. Hertil kom flere teglværker i de omkringliggende områder og bysamfund.

Epoken sluttede da Nivaagaards Teglværk stoppede produktionen i 1980 og Sølyst Teglværk i 1981.

I Nivå i dag er der ikke mange spor efter næsten 300 års teglværksindu-

stri, men på trods af det ses byens historiske identitet som en rød tråd gennem byen. De synlige og velbesøgte lergravssøer, hvor der er et rigt natur- og dyreliv og området omkring Ringovnen er værd at besøge og få et indblik i Nivås historie.

Det glæder mig at Nivaagaard Teglværks Ringovn med behjertede frivilliges indsats, samt støtte fra Kulturstyrelsen, private fonde og kommunen fortsat er bevaret som monument over en epoke i Nivås historie samt et kapitel i teglværksindustrien.

Den cirkulære ringovn i Nivå er den eneste tilbageværende af sin slags i Danmark og der er kun ganske få tilbage i Europa.

Ved Ringovnen er der i dag etableret et museum, der drives af frivillige. Uden dem og deres store indsats ville det være svært at bevare Ringovnen i den stand den er i samt den høje kvalitet i rundvisningerne og i at bevare et betydende stykke historie i Nivå. En stor tak til de frivillige.

Efter et ganske omfattende og langstrakt renoveringsarbejde er der adgang for offentligheden. Her kan man få indblik i den teglværksdrift, der ikke kun har præget Nivå, men har været en omfattende landsdækkende industri. Tag ned og besøg Ringovnen. Den er et besøg værd.

A handwritten signature in blue ink that reads "Thomas Lykke Pedersen". The signature is written in a cursive, flowing style.

Thomas Lykke Pedersen
Borgmester, Fredensborg Kommune

Nivaagaard Teglværk set fra Gammel Strandvej ca. 1955

TEGLVÆRKERNE VED NIVE Å

Teglbrænding har været kendt i Danmark fra midten af 1100-tallet. Første gang brænding af sten nævnes, var i omtalen af Valdemar den Stores Dannevirke-mur, der påbegyndtes i 1160'erne. I de følgende århundreder var det kongerne, bisperne og adelen, der brugte teglsten til deres byggerier. Oprindelig blev stenene brændt i primitive ovne på selve byggepladsen. Først omkring 1700 opstod egentlige teglværker, men de var sædvanligvis små, og stenene blev hovedsageligt brugt til lokalt byggeri.

De kongelige slotte

Nivaagaard Teglværk stammer fra 1701. Dengang bestod Nivå af tre gårde, fire huse med jord og syv huse uden jord til. Nivå var først og fremmest et fiskerleje. Frederik d. IV's dronning Louise fik ved sit bryllup overdraget Hirschholm Distrikt og et jagtslot anlagt af Frederik d. II. - det senere Hirschholm Slot. Slottet trængte meget til at blive sat i stand, og

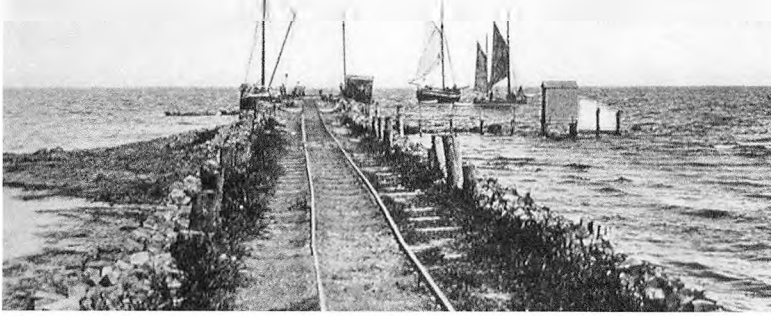
hertil skulle der bruges byggematerialer, ligesom der var stort behov for mursten til slotsbyggerier i København. Dronningens amtmand, overkammersekretær E. U. Dose, var manden, hvis initiativer skulle få markant indflydelse på livet i det lille fiskerleje. Det var ham, der grundlagde teglværkerne i Karlebo og Nivå. Værkernes placering netop her skyldtes, at disse områder opfyldte de nødvendige betingelser for teglproduktion. Jordbunden i denne del af Nordsjælland var rig på finkornet stenfrit ler, og leret var nogenlunde let at grave frem. Ud over ler skulle der også være brændsel – tørv og træ – i nærheden, for transport var besværlig. Ved Nive Å fandtes begge dele, og i 1701 anlagdes et teglværk på gård nr. 1's jord.

Det var vis nok en lille produktion, og år efter år måtte egnens bønder som ekstraarbejde køre brænde og sten. I 1702 skovede man således 150 favne brænde til teglværket ved Nive Å, og da der skulle 12 af dauidens vogne til at transportere én

favn, krævede brændekørslen alene 1.800 ture, hvortil kom arbejdet med hugsten og kløvningen. Leret skulle graves ud, æltes, stryges i træforme, tørres, indsættes i ovn og brændes. Og endelig skulle stenene tages ud og køres til byggepladsen. Hele 670.000 sten blev i 1703 kørt fra teglværket ved Nive Å til Hirschholm.

Det var ikke så mærkeligt, at bønderne klagede, for dette ekstraarbejde forhindrede dem i at passe deres gårde, og de holdt da også på, at deres heste og vogne "vare gandske opslidne". Det førte til, at noget af byrden blev lagt over på bønderne i Kronborg Herred, som fik påbud om at køre 100.000 sten, men alligevel stod et stort arbejde tilbage.

Byggeriet på Hirschholm Slot fortsatte uden ende. Christian VI's dronning Sophie Magdalene byggede endnu i 1744, hvor slottet dog omsider kunne anses for færdigt.

En del af produktionen blev udskibet fra en mole i Nivåbugten, lige nord for den gamle galajhavn (flådehavn) fra 1750'erne. Teglværksmolen blev begyndt anlagt i midten af 1800 tallet og senere forlænget og forsynet med en smalsporsbane.

Kontrakt med skipper F. Estrup om transport af teglsten.

Tiden efter slottene

Foruden til slotsbyggeri leverede teglværket også sten til mindre byggepladser. Da slottene var færdige, var teglværket kommet på andre hænder. I 1790 blev teglværket nedlagt, men atter genoplivet i 1808. Kort efter blev alle Nivås ejendomme købt op og lagt sammen som Nivaagaard Gods. Skiftende ejere af Nivaagaard drev værket, men efter en stor modernisering ved ejeren Otto Synnestved fra 1855 til 1859 slap pengene op, og Nivaagaard blev sat på auktion.

Familien Hage

I 1859 købte konsul Alfred Hage Nivaagaard gods med teglværket og flere andre gårde i nabolandsbyerne. Hage var ud af en gammel købmandsslægt fra Stege, men i 1832 slog han sig ned i København, hvor han blev chef for og indehaver af et af datidens største handelshuse,

Hans Puggaard & Co. Den begyndende industrialisering i 1850'erne fremkaldte efterspørgsel på byggematerialer til de hurtigt voksende byer. Vandringen fra land til by tiltog, og især København tiltrak mange mennesker. I 1860 havde København 235.000 indbyggere, og i 1901 var tallet over 360.000.

Efter den ulykkelige krig i 1864 mistede Danmark blandt andet hele egnen omkring Flensborg Fjord med alle teglværkerne, og Hage indledte nu en modernisering af værket i Nivå. Han fulgte nøje med i teglindustriens udvikling og opførte en ringovn efter Friedrich Hoffmanns tegning i 1870. Denne ovntype revolutionerede tegldriften, som beskrevet senere.

Sønnen Johannes Hage overtog Nivaagaard og teglværket ved faderens død i 1872. Værket kunne i 1870'erne levere 5 mio. sten årligt foruden 300.000 drænrør og andre

teglværksprodukter. I årenes løb steg produktionen helt op til 12 mio. enheder årligt, bl.a. ved opførelse af en aflang ringovn i 1896. I arbejderens opfattelse nåede den dog aldrig op på siden af Hoffmanns cirkulære ringovn. Nivå-stenene blev fremstillet af blåler, som "sintrer" dvs. når smeltepunktet ved ca. 1.100°C.

Ved brænding helt op i nærheden af sintringen fik man en meget stærk og frostfast sten, som uden risiko kunne bruges til såvel højhusbyggeri som ved vejbelægning og alt derimellem. Men brændingen krævede stor præcision, for hvis temperaturen kom for højt op, smeltede ovenns indhold sammen til én stor kage. Johannes Hage stiftede i 1919 Den Hageske Stiftelse, hvis formål blev at yde hjælp til psykisk syge mennesker. Han gjorde Stiftelsen til sin universalarving, og ved hans død i 1923 blev det således Stiftelsen, der videreførte Nivaagaard.

Transporten

I 1753 påbegyndte Flåden anlæg af en havn ved Nive Ås munding i Øresund på lokaliteten kaldet "Bag-Kullen." Havnen var beregnet for kanonførende galejer, som kunne operere på lavt vand. Projektet blev dog opgivet efter blot 14 år. Lidt nord for resterne af denne havn havde Otto Synnestved bygget en udskibningsmole, som Johannes Hage forsynede med en smalsporsbane "Nivaagaard Sporvei" i 1884. Herfra udskibedes teglprodukterne på småskibe, der gik til København, til havne på de østdanske øer og til Sverige. Kul til værket blev også lossat ved molen.

Kystbanen blev åbnet i 1897. Statsbanerne anlagde et godsterræn ved "Nivaa Holdeplads" for at overtage transporten af teglprodukterne. Sølyst, Niverød og Nivaagaard Teglværker anlagde derfor smalsporsbaner mellem virksomhederne og stationsanlægget. Resterne af Nivaagaard Teglværks sporanlæg kan stadig ses i Nivå Stationsvejs nordlige vejside. Omkring 1930 havde lastbilerne nået en teknologisk udvikling, så direkte transport fra teglværket til byggepladserne uden arbejdskrævende omlastninger kunne svare sig. Lastbiler erstattede herefter gradvist jernbanen.

Teglværkets gamle vognport er det første, der møder en, når man ankommer til Ringovnen via Teglværksvej.

Vor tid

Nivaagaard Teglværk med Ringovnen som midtpunkt har gennem tiderne givet beskæftigelse til mange mennesker, og mange familier i området har på en eller anden måde haft tilknytning til et af de mange teglværker på denne egn. Også mange udlændinge har arbejdet her. I en periode fra 1840 til 1870 kom folk fra Lippe-Detmold i Tyskland som vandrearbejdere til Nivå for at tjene penge i sæsonen, der varede fra maj til oktober. Senere kom folk fra Sverige og Polen. Mange af disse bosatte sig i Nivå, hvor polske navne den dag i dag er ret almindelige. Ringovnen fungerede i 97 år - indtil 1967, hvor en ny, fuldautomatisk tunnelovn blev bygget. Teglværket stoppede endeligt produktionen i 1980.

I dag er Nivå ikke længere en lille landsby domineret af teglværkerne, men en af Storkøbenhavns forstæder i stadig udvikling. Nu er det heldigvis sådan, at der omkring det gamle teglværk er bevaret store naturskønne

arealer, ligesom den nærmeste del af landsbyen ligger som den altid har gjort. En lokalplan fra 1996 sikrer, at denne tilstand respekteres, og der er hermed skabt en enestående chance for - her ved Strandvejen mellem København og Helsingør - at bevare et traditionsrigt gammelt industri anlæg i sit oprindelige miljø.

Den Hageske Stiftelse skænkede i 1984 Teglværksmuseet en grund på ca. 8.000 M², hvorpå befinder sig Ringovnen, tørrelader, smedje og andre bygninger. I 1985 blev ringovnsbygningen fredet, og teglværksmuseet åbnede dørene i 1996.

I anledning af sit 375 års jubilæum forestod Københavns Murerlaug i 1998, at en stor åben tegllade fra det nærliggende Karlebo Teglværk blev flyttet og genrejst ved Ringovnen. I 2010 skænkede Den Hageske Stiftelse en grund på ca. 1.400 M² med en tidligere vognport på. Bygningen tænkes renoveret og indrettet til formidlings- og servicebygning.

HOFFMANNS BERØMTE RINGOVN

På Teglværksmuseet står en bygning, der mere end noget andet fortæller om måske den vigtigste epoke i teglindustriens historie – et af verdens ældste bevarede eksemplarer af Friedrich Hoffmann's berømte cirkulære ringovne. Den eneste, der er bevaret i Danmark og der er kun meget få andre i udlandet. Den er derfor også berømt langt ud over landets grænser som et industrimonument i international klasse. Ringovnen blev et meget betydningsfuldt fremskridt for teglindustrien og hele samfundet. En opfindelse, der med ét slag betød, at energibehovet til teglbrænding næsten kunne halveres, og produktionen kunne samtidig øges betragteligt. Dermed blev murstensbygninger ikke kun for velhavere.

Friedrich Eduard Hoffmann (1818-1900) var ingeniør og ansat som opfinder ved de tyske jernbaner. I 1858 fik Hoffmann patent på en ringovn, der kunne brænde tegl kontinuerligt - modsat de hidtidige periodiske kammerovne, der skulle opvarmes, nedkøles og tømmes før en ny brænding kunne indledes. Ved

verdensudstillingen i Paris i 1867 blev Hoffmann tildelt en Grand Prix for sin opfindelse. Mange andre – også i Danmark – havde forsøgt at konstruere ovne til kontinuerlig drift, men Hoffmann var den første, der fik den til at fungere. Så selvom Hoffmann siden mistede patentet fordi en "Maurermeister Arnold aus Fürstenwalde" allerede i 1839 havde opført en lignende ovn (men ikke udtaget patent på den) er det Hoffmann, der har lagt navn til disse og lignende ringovne.

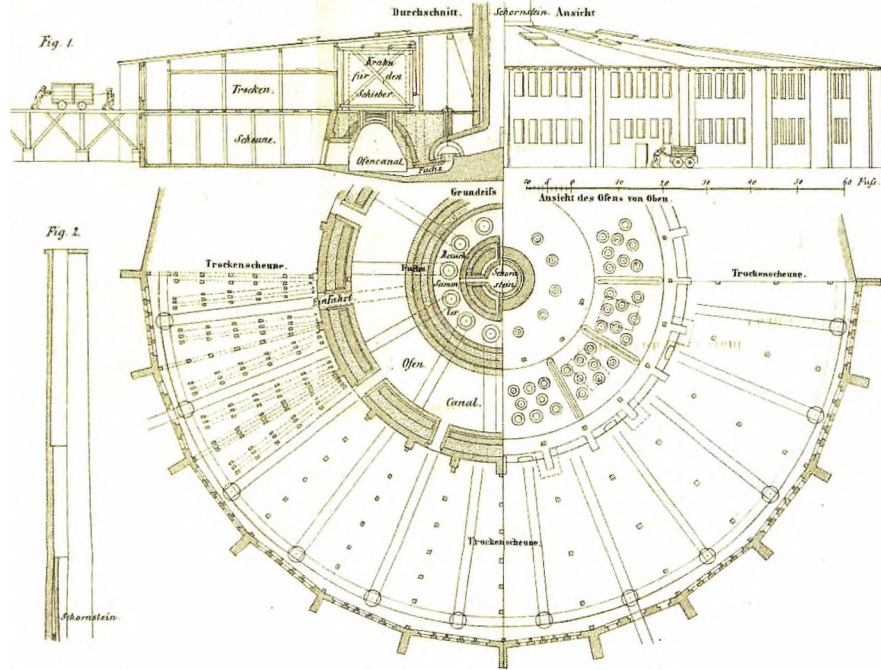
Hoffmann løste problemet på en utraditionel, enkel og rystende selvfølgelig måde. Teknologisk var man ikke i stand til at bygge vore dages tunnelovne, hvor teglprodukterne transporteres gennem en ovn på ildfaste vogne, så Hoffmann bevægede i stedet ilden og arbejdsprocessene rundt i et cirkelformet ovnrum. En nærliggende idé, men det var også en idé, som teglproducenter havde ventet på længe.

Imidlertid var det mest geniale ved Hoffmanns Ringovn måden, hvorpå ovnen udnyttede den luft, der skulle til i forbrændingsprocessen. Selve brændingen varede i 3-4 døgn. Men

det tog den tredobbelte tid til gradvist at hæve temperaturen til de lidt mere end 1.000° C, som brændingen foregik ved, og bagefter gradvist at afkøle ovn og teglprodukter. Med så enkle virkemidler som røgkanaler, luftspjæld og vægge af papir, etablerede Hoffmann en luftstrøm i ovnen, der sikrede disse opvarmnings- og afkølingsprocesser. For at få luften til at strømme rundt i hele ovnen, måtte der bygges en høj skorsten, der kunne skabe og drive det nødvendige træk (sug). Ringovnen på Nivaagaard Teglværk var i drift i næsten 100 år – fra 1870 til 1967, med en daglig kapacitet på ca. 20.000 sten eller ca. 3-5 mio. sten pr. sæson (år). Mange af Københavns brokvarterer blev opført af sten fra Nivå, ligesom Sverige også var storaftager.

Ved en fremsynet indsats blev denne ovn reddet fra totalt forfald og undergang. Den stod uvirksom i 17 år, hvor vind og vejr tog hårdt på den gamle bygning og den store skorsten.

Ringförmige Brennöfen mit immerwährendem Betrieb, von Hoffmann und Licht.

Hoffmanns tegning til patentansøgning 1858

FREDNINGEN

Ringovnen på Nivaagaard Teglværk blev afløst af en moderne tunnelovn i 1967.

Ringovnen begyndende forfald tog til, og efter 17 år var det et spørgsmål om, hvorvidt den overhovedet stod til at redde. Myndighederne gav i 1980 nedrivningsstilladelse, da der var fare for sammenstyrtning, men en lille gruppe ildsjæle ville det anderledes, og dannede en initiativgruppe til Ringovnen's redning. Gruppen bestod af kontorchef Uffe Larsen fra Realkredit Danmarks Fond for Særlige Formål, Medlem af Folketinget Inge Fischer-Møller, bankbestyrer Erik Huber-Olsen, Privatbanken i Nivå og arkitekt Chri-

stian Hage, Den Hageske Stiftelse. (fra venstre til højre på billedet). I 1984 dannedes Den selvejende institution Nivaagaard Teglværks Ringovn, hvis formål og første opgave var, at gennemføre en total restaurering af det unikke industrimonument. Institutionens vision var og er, at skabe et teglværksmuseum, der med Hoffmanns ringovn som det bærende element, fortæller om teglindustriens indflydelse på egnens udvikling og påvirkning af områdets natur og kultur.

I institutionens repræsentantskab fik initiativgruppen følgeskab af bl.a. arkitekt Kurt Rosenkrans Høyer, Kulturstyrelsen, der blev institutionens første formand, lektor, arkitekt Curt von Jessen, Kunstakademiets arkitektskole, Museumsinspektør Poul Strømstad, Nationalmuseet, arkitekt Tage Nielsen, Rungsted og mange andre. Allerede året efter i 1985 lykkedes det at afslutte restaureringen af Ringovnen's klimaskærm, som sikrede den mod yderligere nedbrydning, og bygningen blev fredet. Mange private fonde og Frederiksborg amts arbejdsmarkedsnævne ydede en meget værdifuld støtte i dette arbejde.

Men et var at sikre Ringovnen mod yderligere overlast fra vind og vejr. Skaderne var meget omfattende, og det tog 30 år før restaureringsprojektet kunne betragtes som afsluttet. I sommeren 2014 blev de sidste bolte spændt i de genskabte solide tøndebånd - eller livremme om man vil - der holder bygningen stabil, og dermed kunne der sættes flueben ud for det sidste af en lang række delprojekter undervejs. Uden hjælp fra Fredensborg kommune og private fonde var det ikke lykkedes.

Bevaringen af Nivaagaard Teglværks Ringovn vil fortsat kræve en stor indsats, men i dag knejser den store skorsten over en fantastisk bygning, der står som den gjorde i sin storhedstid.

Kun må man acceptere et faktum: Der bliver aldrig tændt op i ovnen igen. Ringovnen vidner om den teknologiske udvikling, der i midten af 1800-tallet fandt sted i Danmark og resten af Europa, og samtidig står den som en værdig repræsentant for et forsvundet industrimiljø. Den selvejende institution Nivaagaard Teglværks Ringovn modtog i 1994 Frederiksborg amts museumspris, og Ringovnen blev i 2007 udpeget som regionalt industriminde.

Nivaagaard Teglværks Ringovn ledes i dag af et repræsentantskab, hvor følgende er repræsenteret:

- Karlebo Lokalhistoriske Forening
- Fredensborg-Humlebæk Lokalhistoriske Forening
- Hørsholm Kommune
- Museum Nordsjælland
- Fonden Den Hageske Stiftelse, Nivaagaard
- En række interesserede privatpersoner

En bestyrelse på 6 personer varetager den daglige ledelse. Herudover er der tilknyttet et antal ligeledes ulønnede personer, der hjælper med rundvisning, demonstrerer smedjen, vedligeholder genstande m.m.

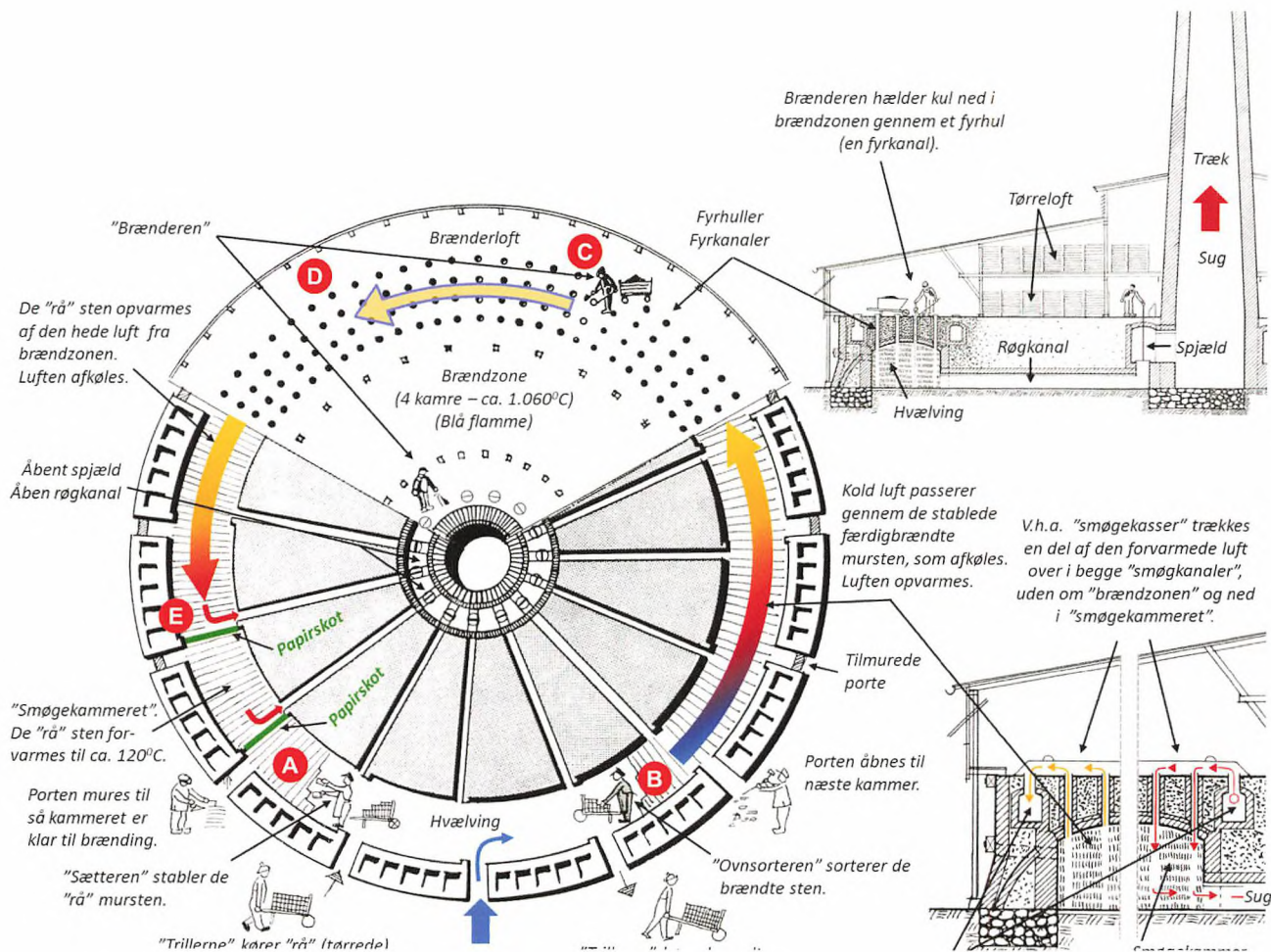

Ringovnen 1984 før renoveringen iværksættes

Ringovnen som den ser ud i dag

SÅDAN FUNGERER EN RINGOVN

Det cirkulære brandkammer

Ringen, "hvælvingen", er opdelt i 15 kamre, hvert med plads til ca. 20.000 sten. Hvert kammer har en port ud til det fri og en røgkanal, der fører ind til skorstenen. Mellem (A) og (B) arbejder "sætterne" og "trillerne" med at bringe de rå, tørrede sten ind og de færdigbrændte sten ud. Imens befinder ilden sig mellem (C) og (D). Der tømmes og sættes et kammer om dagen. Derved "drejes" processen i samme takt som brænderen flytter ilden i "brændzonen" et kammer om dagen. Produktionen bliver således 20.000 sten om dagen, selvom det tager 14 dage for den enkelte sten at blive opvarmet, brændt og afkølet.

Sætteren og luftstrømmen

Kunsten for "sætteren" består i at sætte stenene således, at det samlede fri luftareal mellem stenene er konstant, hvilket sikrer et jævnt træk gennem ovnen i hele ovnens længde (B → E).

Frisk luft tilføres via de åbne porte mellem (A) og (B). Herfra strømmer den gennem de færdigbrændte sten (B → C), som derved afkøles, og den kolde luft opvarmes.

Efter at luften har passeret gennem "brændzonen" (C → D) ledes den gennem de "rå" (tørrede ubrændte) sten (D → E) som derved opvarmes

til den nødvendige brændingstemperatur (ca. 1.050°C).

Når et kammer er fyldt, bliver porten muret til og et papirskot (en papirvæg) bliver opsat ved (A) for at lede trækken den rigtige vej i ovnen (mod uret) - for til sidst at blive ledt ind i skorstenen via en røgkanal. Når ilden nærmer sig papirskottet brænder det, og trækken springer frem til næste kammer.

Smøgning

De "rå" sten kan ikke tåle at blive udsat for den pludselige meget hede luft fra "brændzonen". De skal derfor forvarmes ("smøges"). I ovnen findes der to "smøgkanaler", som løber hele vejen rundt parallelt med hvælvingen. Ved at lede forvarmet luft uden om "brændzonen" og ned i et "smøgekammer" mellem to ubrændte papirskot, forvarmes de "rå" sten til ca. 120°C, hvorved de også kommer af med den sidste fugt.

Brænderen og brænderloftet

Fra brænderloftet oven på hvælvingen styres hele processen. Brændslet er kulafharpning (kulstøv), som i ganske små doser bliver hældt ned gennem fyrhullerne.

Der fyres i fire kamre hele tiden. Hver dag ophører brænderen med at tilføre kul til det sidste kammer i "brændzonen" (de færdigbrændte

sten C) og samtidig begynder han at tilføre kul til det næste kammer med tørrede "rå" sten (D).

Hvert kammer har 20 fyrhuller og brænderen må derfor kontrollere brændingen gennem 80 huller i en løbende periodisk proces. Man rådede ikke over termometre eller andet lignende teknisk måleudstyr. Øvede brændere kunne alene på ildens og glødernes farve bedømme temperaturen med en nøjagtighed på +/- 15°C.

Det er også fra brænderloftet, at man ved at justere spjældene i røgkanalerne kan styre trækket gennem hele ovnen og ind i skorstenen. Brænderen skal derfor også være opmærksom på vejrliget – især vindstyrken – der har stor effekt på trækket fra skorstenen og dermed luftstrømmen i hele ovnen. For meget træk betyder for høje temperaturer i "brændzonen".

Brænderne var betroede folk, der rangerede højt i det lokale hierarki på teglværkerne. Der var tre brændere, som på skift var på deres post døgnet rundt i alle ugens 7 dage i hele sæsonen.

Ovnsorteren

Efter brændingen sorteres det færdige produkt. Sorteringen er en væsentlig del af kvalitetssikringen og garanterer, at kunderne får den kvalitet, de bestiller.

TEGLVÆRKSlandet ved NIVÅ STRAND

Der har været fire teglværker ved Nivå Strand. Leerbjerggaard Teglværk var kun i drift fra 1854 til 1863, men de tre andre fungerede til langt op i 1900-tallet. Disse tre værker har i høj grad sat deres præg på området, som nu med fuld ret kan døbes ”Teglværkslandet ved Nivå Strand”.

På kortet er markeret nogle af de følger efter teglproduktionen, som stadig kan ses i naturen.

Forklaring til numrene på kortet

1. Nivaagaard Teglværk i drift fra 1701 til 1980. Ringovnen opført 1870 og slukket 1967. Tunnelovnen fra 1966 eksisterer stadig, men er overgået til andet brug.

2. Nivaagaards hovedbygning opført i 1880 for gods ejer Johannes Hage.

3. Nivaagaards udskibningsmole er anlagt i 1856 og forsynet med smalsporsbane i 1884.

4. Nivaagaard Teglværks smalsporsbane til Nivå Station anlagt i 1906 og nedlagt i 1937. Forløbet langs Nivå Stationsvej ses nu som en bred græsribat langs vejen.

5. Nivaagaard Teglværks tipvognspor føres under Gl. Strandvej i 1921 til lergrave hvor nu ”Lergravsparken” og søen der kaldes ”Gymnasiegrunden” ligger.

6. Nivaagaard Teglværks lergrave.

7. Nivå Station anlagt som godsstation i 1897 men senere udbygget til persontransport.

8. Sølyst Teglværk i drift fra 1856 til 1981. Af et af landets største teglværker resterer nu kun den nederste halvdel af en ringovnskorsten.

9. Sølyst Teglværks ejerbolig er opført i 1885 for F. H. Friedrichsen. Nedrevet i 1980'erne for at give plads til et villakvarter.

10. Sølyst Teglværks forvalterbolig ligger stadig ved Gl. Strandvej, men er i forfald.

11. Sølyst Teglværks udskibningsmole. Meget er fjernet af isen i februar 1922.

12. Sølyst teglværks smalsporsbane til Nivå Station anlagt i 1907-08. Ude af brug fra ca. 1930, men først nedlagt i 1950'erne. Er nu vandresti.

13. Sølyst Teglværks tipvognspor føres under Kystbanen i 1920 og forgrener sig til tre lergrave. Den nordligste gren løber gennem hjørnet af Lave Skov. En del af forløbet er nu vandrestier.

14. Sølyst Teglværks lergrave. Sølergraven kaldes nu ”Svanesøen”

15. Leerbjerggaard Teglværk i drift fra 1854 til 1863, herefter lagt sammen med Niverød Teglværk.

16. Niverød Teglværk (synonymer: Koefoed og Svendsens Teglværk, Simonsens Teglværk) i drift fra 1838 til 1958. Værket er nedrevet, men ejerboligen fra 1868 ligger stadig ved Gl. Strandvej og forvalterboligen ved Laveskov vej.

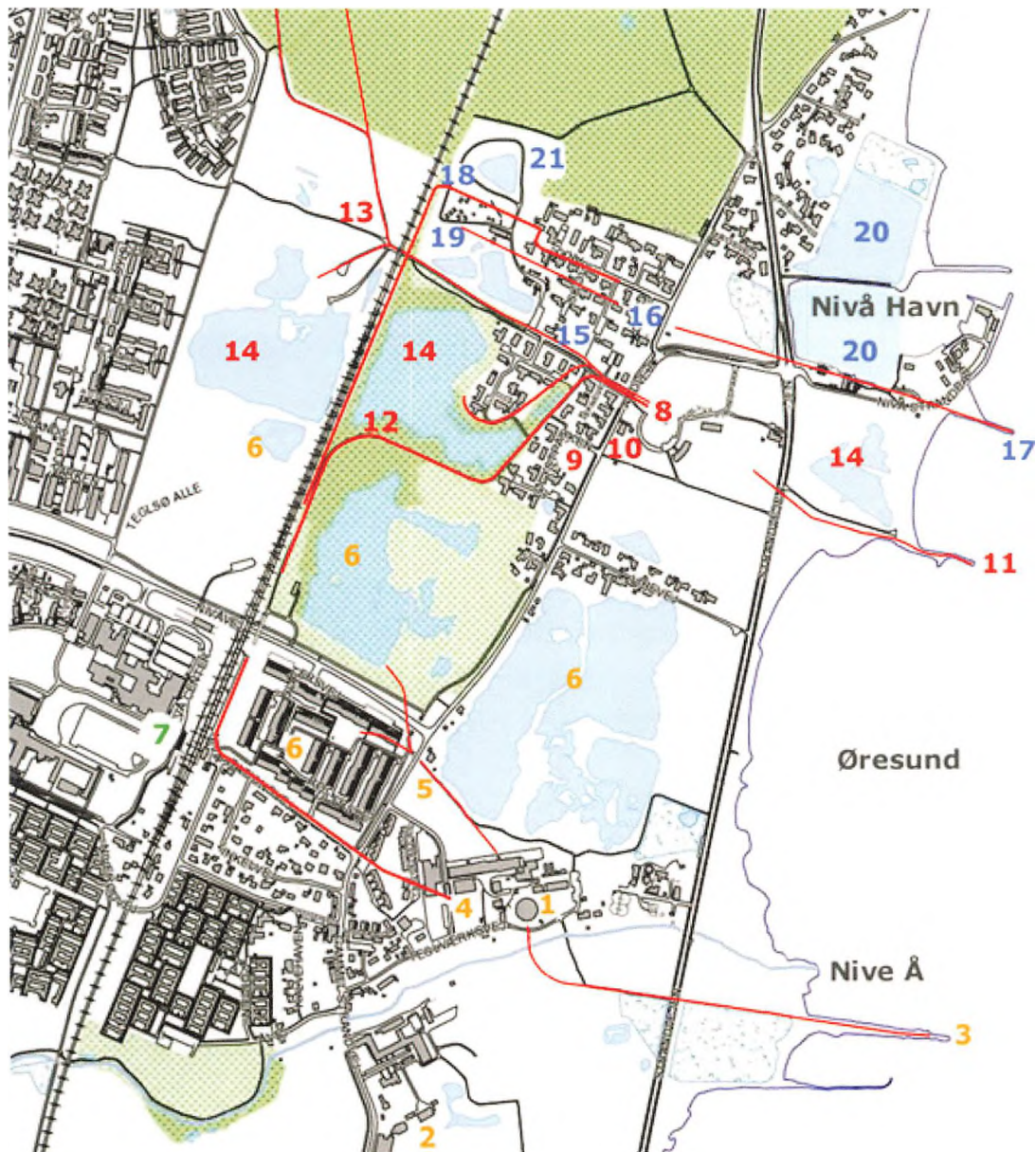
17. Niverød Teglværks udskibningsmole anlagt omkring 1860. Meget af molen er fjernet af isen i februar 1922.

18. Niverød Teglværks smalsporsbane til Nivå Station anlagt i 1907-08. Ude af brug fra ca. 1930 og nedlagt.

19. Niverød Teglværks tipvognspor til lergrave. Alt er væk.

20. Niverød Teglværks lergrave. Den ene sø-lergrav er nu udbygget til lystbådehavn.

21. Nivå Camping er etableret i Niverød Teglværks lergravsområde i 1953.

Forklaring til kort:

Teglstensgule tal
angiver Nivaagaard Teglværks anlæg

Røde tal
angiver Solyst Teglværks anlæg.

Blå tal
angiver Niverød Teglværks anlæg.

Røde streger
angiver de nedlagte smalsporsbaner

Kystbanen

Gl. Strandvej

Ny Strandvej

Udgivet 2016 af den selvejende institution Nivaagaard Teglværks Ringovn januar 2016
Ilsted Tryk, Nivå
ISBN 978-87-994302-1-0